

SXEDIO.E41

9/22.6.1912: ΝΕΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΙΣ ΟΠΟΙΕΣ ΕΠΑΝΕΚΛΕΓΟΝΤΑΙ ΟΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΧΩΡΙΣ ΑΝΘΥΠΟΨΗΦΙΟΥΣ. ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΑΠΟ ΚΥΠΡΙΟΥΣ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ ΜΕΤΑΒΑΙΝΕΙ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ ΟΠΟΥ ΘΕΤΕΙ ΤΑ ΑΙΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΓΙΑ ΑΛΛΗ ΜΙΑ ΦΟΡΑ, ΚΑΘΩΣ ΟΙ ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΙ ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ

Ο Αρμοστής στην Κύπρο προχώρησε, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Κεντρικής Κυβέρνησης και προκήρυξε βουλευτικές εκλογές τον ίδιο μήνα, ενώ παράλληλα πήρε μέτρα και απαγόρευσε τη συγκρότηση συλλαλητηρίων τα οποία πλέον θα γίνονταν αφού οι οργανωτές θα εξασφάλιζαν εκ των προτέρων άδεια.

Στις εκλογές που ακολούθησαν υπέβαλαν υποψηφιότητα μόνο οι παραιτηθέντες βουλευτές κι έτσι ανακηρύχθηκαν όλοι χωρίς εκλογές.

Οι εκλεγέντες και πάλι σύμφωνα με την "Ελευθερία" της 9/22 Ιουνίου ήσαν οι Π. Κωνσταντινίδης, Θ. Θεοδότου, Α. Λιασίδης στο διαμέρισμα Λευκωσίας-Κερύνειας, Ι. Οικονομφδης, Ε. Χατζηϊωάννου και Λούης Ε. Λοΐζου στο διαμέρισμα Λάρνακας- Αμμοχώστου και Ι. Κυριακίδης, Ν. Κλ. Λανίτης και Ευγένιος Ρωσσίδης στο διαμέρισμα Λεμεσού- Πάφου.

Όταν ο Αρμοστής Ανταμς πληροφόρησε τους Κυπρίους ότι η Κεντρική Κυβέρνηση δεν έβλεπε λόγο για αποστολή ερευνητικής επιτροπής, οι Κύπριοι αποφάσισαν, μια και δεν πήγαινε το βουνό στο Μωάμεθ να πήγαιναν εκείνοι στο βουνό.

Έτσι κατάρτισαν μια τριμελή αποστολή-πρεσβεία από βουλευτές, οι οποίοι θα πήγαιναν στο Λονδίνο για να υποβάλουν και προσωπικά τα αιτήματα των Κυπρίων στον ίδιο τον υπουργό Αποικιών.

Όμως και σ' αυτή την περίπτωση βρήκαν αντίδραση από την Κύπρο.

Ο Αρμοστής ενώ ενημέρωσε το Υπουργείο του απέφυγε να συστήσει στον υπουργό να δεχθεί την

πρεσβεία, αφήνοντας το ελο θέμα να αποφασισθεί από τον Υπουργό.

Την πρεσβεία αποτέλεσαν οι βουλευτές Κωνσταντινίδης, Λανίτης και Θεοδότου οι οποίοι έγιναν τελικά δεκτοί από τον Υπουργό Αποικιών Λ. Χάρκουτ στις **6 Αυγούστου 1912** στον οποίο εξέθεσαν τα αιτήματα των Κυπρίων και ιδιαίτερα το αίτημα για την ένωση.

Μέλος της πρεσβείας σε μηνυμά του προς την εφημερίδα "Ελευθερία" μετέδιδε σύμφωνα με την εφημερίδα (**4/17 Αυγούστου**) για το αίτημα για αλλαγές στο Νομοθετικό:

"Υπεστηρίξαμεν κατόπιν την εν τω Νομοθετικώ Συμβουλίω αναλογικὴν αντιπροσωπείαν βασισθέντες επί αριθμῶν, οίτινες διεκνύουσιν ὅτι ἡ δικαιότερα αντιπροσώπευσις εν τῷ Νομοθετικῷ Συμβουλίῳ εἶναι **12 Ἕλληνες** καὶ **3 Τούρκοι**. Εζητήσαμεν τὴν εἰσαγωγὴν συνταγματικῶν καὶ ουσιαστικῶν ἐλευθεριῶν, οὕτως ὥστε νὰ παρασχεθῆ εἰς τὸν Κυπριακὸν λαόν τὸ δικαίωμα πραγματικῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν διαχείρισιν τῶν δημοσίων πραγμάτων τῆς χώρας του, πλῆρους ἐλευθερίας εἰς τὸ νομοθετεῖν ὡς καὶ πλήρεις ἐλευθερίας εἰς τὸ τροποποιεῖν τὸν κυβερνητικὸν προϋπολογισμόν".

Μεταγλώττιση)

"Υποστηρίξαμε ὕστερα τὴν αναλογικὴν ἀντιπροσώπευση στο Νομοθετικὸ Συμβούλιο βασισθέντες σε ἀριθμούς οἱ ὁποῖοι δείχνουν ὅτι ἡ δικαιότερη ἀντιπροσώπευση στο Νομοθετικὸ Συμβούλιο εἶναι **12 Ἕλληνες** καὶ **3 Τούρκοι**. Ζητήσαμε τὴν εἰσαγωγὴν συνταγματικῶν καὶ ουσιαστικῶν ἐλευθεριῶν ὥστε νὰ παρασχεθῆ στον Κυπριακὸν λαὸ τὸ δικαίωμα πραγματικῆς συμμετοχῆς στη διαχείριση τῶν δημοσίων πραγμάτων τῆς χώρας, πλῆρους ἐλευθερίας νὰ νομοθετοῦν ὡς καὶ πλήρεις ἐλευθερίες στην τροποποίηση του κυβερνητικοῦ προϋπολογισμοῦ".

Σε απάντηση ο υπουργός των Αποικιών ανέφερε ειδικά για τα θέματα της αναλογικής αντιπροσώπευσης στο Νομοθετικό και για περισσότερες πολιτικές ελευθερίες σύμφωνα με το ίδιο τηλεγράφημα:

"Ως προς το ζήτημα της αναλογικής αντιπροσωπείας εν τω Νομοθετικώ Συμβουλίω, τούτο έχω νυν υπό σκέψιν και θέλουσι τύχει της δεούσης προσοχής και μελέτης μου, τα υφ' υμών εκτεθέντα. Ως προς την τροποποίησιν του συνταγματικού χάρτου διά της παροχής μεγαλειτέρων πολιτικών ελευθεριών, επιθυμώ να παρατηρήσω ότι τα έντιμα μέλη του Νομοθετικού δύναται να προβώσιν εις οιασδήποτε εισηγήσεις προς την Κυβέρνησιν δι' οιασδήποτε μέτρων ήθελον νομίσει πρόσφορον υπέρ του τόπου, έστω και φορολογικών. Οιοσδήποτε δύναται να ποιήσεται εισηγήσεις και αι εισηγήσεις αύται δύναται να τύχωσι πάντοτε της δεούσης προσοχής της Κυβερνήσεως".

(Μεταγλώττιση)

"Ως προς το ζήτημα της αναλογικής αντιπροσώπευσης στο Νομοθετικό Συμβούλιο, το σκέφτομαι και αυτές θα τύχουν της δέουσας προσοχής και μελέτης μου στα όσα έχετε εκθέσει. Ως προς την τροποποίηση του συνταγματικού χάρτου με την παροχή μεγαλυτέρων πολιτικών ελευθεριών, επιθυμώ να παρατηρήσω ότι τα έντιμα μέλη του Νομοθετικού μπορούν να προβούν σε οποιαδήποτε εισηγήσεις προς την Κυβέρνηση με οποιαδήποτε μέτρα θεωρούν πρόσφορα υπέρ του τόπου, έστω και φορολογικά. Οποιοσδήποτε μπορεί να προβεί σε εισηγήσεις και οι εισηγήσεις αυτές μπορούν να τύχουν πάντοτε της δέουσας προσοχής της Κυβέρνησης".

Για το αίτημα για την Ένωση ο Χάρκουτ απάντησε με πολύ διπλωματικό τρόπο. Είπε ότι γνώριζε τον ενωτικό πόθο των ελλήνων Κυπρίων και εξέφρασε τη χαρά του γιατί όπως είπε πληροφορείτο ότι οι

εθνικές τους βλέψεις δεν τους εμπόδιζαν από του να συνεργάζονται με την Κυβέρνηση, αλλά δεν προχώρησε περαιτέρω:

"Ως προς το ζήτημα των πόθων σας επιθυμώ να είπω ότι είμαι εν γνώσει των εθνικών σας πόθων και εκ των υπομνημάτων και εκ των εφημερίδων σας, δεν θέλω δε ούτε να τους επικρίνω, ούτε να τους καταδικάσω τελευταίος δε πάντων εγώ θα ήμην εκείνος όστις θα ηναντιούμην εις την εκδήλωσιν των εθνικών φρονημάτων λαών διατελούντων υπό βρετανικήν διοίκησιν. Χαίρω δε πολύ μανθάνων ότι αι εθνικαι σας βλέψεις δεν σας εμποδίζουν από του να συνεγάζησθε μετά της Κυβερνήσεως προς προαγωγήν των συμφερόντων της χώρας".

(Μεταγλώττιση)

"Ως προς το ζήτημα των πόθων σας επιθυμώ να πω ότι γνωρίζω τους εθνικούς σας πόθους και από τα υπομνήματα και από τις εφημερίδες σας, δεν θέλω δε ούτε να τους επικρίνω, ούτε να τους καταδικάσω, θα ήμουν δε ο τελευταίος δε από όλους εκείνος ο οποίος θα εναντιονόμουν στην εκδήλωση των εθνικών φρονημάτων λαών που διατελούν υπό βρετανική διοίκηση. Χαίρομαι δε πολύ όταν πληροφορούμαι ότι οι εθνικές σας βλέψεις δεν σας εμποδίζουν από του να συνεγάζεσθε με την Κυβέρνηση προς προαγωγή των συμφερόντων της χώρας".

Η πρεσβεία επέστρεψε στην Κύπρο ουσιαστικά με άδεια χέρια αλλά οι κύπριοι επέμεναν στις αξιώσεις τους και στις **5 Δεκεμβρίου 1912** συγκροτήθηκε στην Ιερά Αρχιεπισκοπή συνέλευση που χαρακτηρίστηκε ιστορική στην πορεία του Κυπριακού αγώνα

Κατά τη συνέλευση παρέστησαν όλα τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής Αγώνα μαζί με τις επαρχιακές επιτροπές και εγκρίθηκε υπόμνημα προς τον υπουργό Αποικιών Αλ Χάρκουρτ στο οποίο επαναλαμβάνονταν ο ενωτικός πόθος των Κυπρίων σε μια περίοδο κατά την

οποία βρίσκονταν σε εξέλιξη οι βαλκανικοί πόλεμοι
Αναφερόταν στο υπόμνημα με ημερομηνία **6/19**
Δεκεμβρίου **1912**:

" Νυν δ' οπότε διά της εκβάσεως του Βαλκανικού πολέμου η τύχη των χριστιανικών Λαών της Ανατολής πρόκειται να διαρρυθμισθή επι της βάσεως του δικαίου των εθνικοτήτων, φρονούμεν μετά πεποιθήσεως ότι επέστη η κατάλληλος στιγμή, όπως θέσωμεν εις χείρας της βρετανικής Κυβερνήσεως και τους ιδικούς μας πόθους, απεκδεχόμενοι παρ' Αυτής την τελικήν λύσιν του κυπριακού ζητήματος επί της αυτής βάσεως του δικαίου των εθνικοτήτων, ήτοι διά της ενώσεως της Κύπρου μετά της μητρος Ελλάδος, η οποία τολμώμεν να πιστεύωμεν ότι ανεγνωρίσθη παγκοσμίως ως ισχυρός παράγων της προόδου και του πολιτισμού εν τη εγγύς Ανατολή και ως παρέχουσα επαρκή εχέγγυα ισονόμου και προοδευτικής διοικήσεως των υπό την διακυβέρνησιν αυτής λαών.

Τρέφομεν επομένως την πεποίθησιν, εντιμότητα, ότι η βρετανική Κυβέρνησις, ήτις πρώτη μεταξύ των πεπολιτισμένων κρατών, προσφάτως διά του εντίμου αυτής Πρωθυπουργού ανεκήρυξε το δόγμα της απελευθερώσεως των χριστιανών της Ανατολής και της αφιλοκερδεΐας των ευρωπαϊκών κρατών εν τη διαρρυθμίσει του Ανατολικού ζητήματος θα επεκτεΐνη τας ευγενείς αυτής αρχάς και εφ' ημών και διά της εθνικής αποκαταστάσεως της νήσου νέον θα δημιουργήση τίτλον επί την ευγνωμοσύνην του πολυπαθούς, αλλά με ιστορικόν παρελθόν Κυπριακού λαού και σύμπαντος του ελληνισμού".

(Μσταγλώτισση)

"Τώρα δε οπότε με την έκβαση του Βαλκανικού πολέμου η τύχη των χριστιανικών Λαών της Ανατολής πρόκειται να διαρρυθμισθεί στη βάση του δικαίου των εθνικοτήτων, φρονούμε με πεποίθησι ότι έφθασε η κατάλληλη στιγμή, όπως θέσουμε εις χείρας της βρετανικής Κυβέρνησης και τους δικούς μας πόθους, απεκδεχόμενοι από Αυτή την τελική λύση του

κυπριακού ζητήματος στη ιδιαίτερη βάση του δικαίου των εθνικοτήτων, δηλαδή με την ένωση της Κύπρου με την μητέρα Ελλάδα, η οποία τολμούμε να πιστεύουμε ότι αναγνωρίστηκε παγκόσμια ως ισχυρός παράγοντας της προόδου και του πολιτισμού στην εγγύς Ανατολή και τοι παρέχει επαρκή εχέγγυα ισονόμου και προοδευτικής διοίκησης λαών που βρίσκονται υπό τη διακυβέρνηση της.

Τρέφομεν επομένως την πεποίθηση, εντιμότητα, ότι η βρετανική Κυβέρνηση, η οποία πρώτη μεταξύ των πολιτισμένων κρατών, πρόσφατα δια του έντιμου Πρωθυπουργού της ανακήρυξε το δόγμα της απελευθέρωσης των χριστιανών της Ανατολής και της αφιλοκέρδειας των ευρωπαϊκών κρατών στη διαρρύθμιση του Ανατολικού ζητήματος θα επεκτείνει τις ευγενείς της αρχές και σε μας και διά της εθνικής αποκατάστασης της νήσου θα δημιουργήσει νέον τίτλο στην ευγνωμοσύνη του πολυπαθούς, αλλά με ιστορικό παρελθόν Κυπριακού λαού και όλου του ελληνισμού".